نگاه بیرون

پیامدهای بی‌نتیجه‌بودن مذاکرات

The Washington Post

● **ایرنا:** درحالی‌که نتانیاهو سعی دارد کنگره آمریکا را متقاعد کند جلوی آنچه را که یک‌توافق سست و خطرناک هسته‌ای می‌داند، بگیرد، جان کری، وزیر خارجه آمریکا، به‌طورهم‌زمان در تلاش برای حصول یک‌پیمان تاریخی، راهی شهر مونترو در سوییس خواهد شد. این پیمان ممکن است فرجه‌ای یک‌ساله به جهان بدهد تا درصورت اقدام ایران در انبارکردن مواد هسته‌ای، نسبت‌به آن واکنش نشان دهد. تنش بین این دودیدگاه متفاوت جهانی در مورد ایران سال‌هاست که پابرجاست، اما به یک‌دلیل ساده اکنون به نقطه اوج خود رسیده است و آن، ظاهرا نزدیک‌ترشدن به یک توافق، بیش از هر زمان دیگر طی بیش از چنددهه مذاکره است. موسویان که اکنون استاد مدعو دانشگاه پرینستون است می‌گوید دستاوردها تاکنون واقعا عظیم و بی‌سابقه بود. اکنون برای هر دوطرف بسیار دشوار است میز مذاکره را ترک کرده و پا پس بگذارند. هرچند نتانیاهو در سخنرانی خود در نشست مشترک کنگره تاکید خواهد کرد که نمی‌توان به حرف ایران اعتماد کرد و این توافق هنوز، کامل نشده، تهدیدی علیه موجودیت اسراییل و کل جهان است، ولی عدم‌توافق نیز خالی از خطر نیست. درصورت عدم‌توافق، کنگره تحریم‌های بیشتری را در دستور کار قرار خواهد داد، اما دیگرکشورها ممکن است درخواست تداوم منزوی‌کردن اقتصادی ایران را نادیده گرفته و درنتیجه جبهه سیاسی متحدی که دولت اوباما برای حفظ آن سخت کوشیده است، ازهم خواهد پاشید. علاوه بر این، ایران سطح غنی‌سازی خود را افزایش دهد، جایی که قدرت‌های جهان مدت‌ها سعی کرده‌اند مانع رسیدن ایران به آن شوند. گری سیک، که در شورای امنیت ملی دولت‌های جمهوری‌خواه و دموکرات خدمت کرده و اکنون عضو ارشد موسسه خاورمیانه دانشگاه کلمبیاست، می‌گوید: امیدوارم جمهوری‌خواهان و دموکرات‌ها هردو از نتانیاهو هنگام حضورش در آمریکا بپرسند که تصریح کند چه آلترناتیوی برای ما وجود دارد؟ یک مقام ارشد وزارت خارجه آمریکا به‌شرط عدم‌افشای‌هویت خود طبق مقررات پروتکل، ارزیابی کرد که شانس رسیدن به توافق ۵۰-۵۰ باشد. از سوی دیگر، گری سیک سناریویی را تصور می‌کند که در آن آمریکا به‌عنوان مقصر شکست توافق شناخته شده و در تحریم ایران تنها بماند و دیگرکشورها به معاملات تجاری خود با تهران بازگردند.

تلاش‌های کری برای توافق

The New York Times

● **ایسنا:** وزیر امور خارجه آمریکا، به عامل محرک پشت این مذاکرات پیچیده و سخت بر سر برنامه هسته‌ای ایران تبدیل شده است. جان کری، وزیر امور خارجه آمریکا و محمدجواد ظریف، همتای ایرانی‌اش ساعت‌های طولانی بسیاری را با یکدیگر برای دستیابی به یک‌توافق هسته‌ای صرف کرده‌اند. اکنون کری به سوئیس سفر کرده است تا دوباره برای پیشبرد این مذاکرات با ظریف دیدار کند. سفر او درحالی انجام می‌شود که بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسراییل، به واشنگتن رفته است تا در کنگره علیه مذاکرات هسته‌ای سخنرانی کند. هم‌زمان که به پایان فرصت مذاکره‌کنندگان برای دستیابی به یک‌چارچوب کلی برای توافق هسته‌ای نزدیک می‌شویم، به نظر می‌آید جان کری به عامل محرک پشت مذاکرات پیچیده ایران و گروه۱+۵ تبدیل شده است. اما باتوجه به موانع زیادی که در این میان وجود دارد روش مذاکره سرسختانه کری و عزم او برای رایزنی با همتای ایرانی‌اش به بخشی از این مذاکرات تبدیل شده است. از نظر مخالفان این توافق هسته‌ای، عزم کری موجب پیدایش تمام اختلافات شده است. رابرت آینهورن، کارشناس ارشد اندیشکده بروکینگز که پیش از این عضو تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای آمریکا در سال‌های۲۰۰۹ تا ۲۰۱۳ بوده است، گفت: کری زمان و انرژی بسیار زیادی را در این مذاکرات صرف کرده است و دخالت مستقیم و شخصی او طی ماه‌های اخیر برای به‌وجودآمدن شرایط کنونی برای دستیابی به یک‌توافق ضروری بوده است. از نظر منتقدان این توافق، تمایل کری به ایرانی‌ها آزادانه این اجازه را می‌دهد که برای گرفتن امتیازات بیشتر در شرایطی که مذاکرات وارد آخرین مرحله خود می‌شود، فشار بیاورند. «ری تکیه»، کارشناس سابق وزارت امور خارجه آمریکا در حوزه ایران و عضو اندیشکده شورای روابط خارجی، گفت: توجه بیش‌ازحد کری به این موضوع نشان‌دهنده این است که وی حتی بیش از ایرانی‌ها خواستار توافق هسته‌ای است. وزرای امور خارجه ایران و آمریکا به یکدیگر ایمیل می‌فرستند و پیاده‌روی آنها با یکدیگر در ژنو نشان می‌دهد آنها به‌دنبال یک‌توافق هستند. حصول یک‌توافق بر سر برنامه هسته‌ای ایران رویدادی حایزاهمیت در روابط ایران و آمریکا محسوب می‌شود و مقامات کاخ‌سفید بر این باورند که این اتفاق بهترین روش برای محدودکردن برنامه هسته‌ای ایران و کاهش چندین‌دهه خصومت میان تهران و واشنگتن است، اما برخی از منتقدان این توافق می‌گویند این اتفاق ممکن است کشورهای عربی منطقه را به گسترش برنامه هسته‌ای‌شان ترغیب کند. ازطرف‌دیگر تمرکز کری برای دستیابی به یک‌توافق موجب خشم اسراییل و بروز نگرانی‌هایی در عربستان و دیگر رقبای عربی تهران شده است.

پیاده‌روی در خطوط موازی

مذاکره هسته‌ای با دیدار «ظریف» و «کری» در مونترو از سر گرفته شد

شرق: مذاکره‌کنندگان این هفته دوره‌گرد می‌شوند. هیات ایرانی صبح دوشنبه از تهران راهی ژنو شد تا در شورای حقوق‌بشر سازمان‌ملل سخنرانی کند. جان کری نیز برای حضور در همین جلسه به ژنو رفته، اما معاونان آن‌دو به مونترو سوییس رفتند تا مذاکره خود را از سر بگیرند.

تیم هسته‌ای که از تهران راهی ژنو شده، همان ترکیب پیشین است؛ محمدجواد ظریف، عباس عراقچی و مجید تخت‌روانچی، معاونان وزیر، که از سابقون تیم مذاکره‌کننده هستند. علی‌اکبر صالحی، رییس سازمان انرژی اتمی و بهروز کمالوندی، معاون و سخنگوی سازمان انرژی اتمی ایران، هم که از دور پیشین مذاکرات به گروه پیوسته‌اند و البته حسین فریدون، دستیار ویژه رییس‌جمهوری، که تاکنون در چنددور از مذاکرات بسیار حساس حضور داشته است، این‌بار هم تیم را همراهی می‌کند.

اگرچه مهم‌ترین برنامه این سفر، مذاکره هسته‌ای در دقایق پایانی موجود برای دستیابی به کلیات توافق نهایی است، اما علاوه‌بر دیدارهای هسته‌ای، محمدجواد ظریف مذاکراتی در حوزه روابط دوجانبه نیز داشت.

او با همتای هلندی و کمیسرعالی حقوق بشر نیز دیدار داشت، همان‌طور که در بخش عالی‌رتبه شورای حقوق‌بشر سازمان‌ملل نیز سخنرانی کرد.

در همین‌زمان باقی‌مانده تا ظهر، وزیر خارجه ایران با سرگئی لاوروف، همتای روس خود، هم دیدار کرد که این دیدار موضوعیت هسته‌ای داشته است، البته بدون انتشار خبر خاصی از مضمون این دیدار. صبح روز گذشته لاوروف دیداری نیز با جان کری، همتای آمریکایی خود داشت.

نگرانی‌های کری

جان کری، وزیر خارجه آمریکا، در کنفرانس خبری در ژنو گفت: «درصورتی‌که ایران نتواند تصمیمات سخت موردنیاز را بگیرد، توافقی در کار نخواهد بود.» کری افزود: «ما تلاش می‌کنیم اطمینان یابیم که برنامه هسته‌ای ایران به‌صورت کامل صلح‌آمیز است و هیچ امکانی برای تبدیل‌شدن آن به برنامه نظامی وجود ندارد.» به گزارش ایسنا به نقل از خبرگزاری فرانسه، کری بدون اشاره به بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی، اعلام کرد: «ما از اخباری که براساس آن جزییات گزینش‌شده‌ای از گفت‌وگوها در روزهای آینده فاش خواهد شد، نگران هستیم. این کار دستیابی به توافق را دشوارتر خواهد کرد.»

همچنین سرگئی لاوروف، وزیر امور خارجه روسیه، در کنفرانس خلع سلاح در ژنو بر موضع کشورش در کمک به پیشبرد مذاکرات هسته‌ای میان ایران و گروه۱+۵ تاکید کرد.

به گزارش ایرنا به نقل از خبرگزاری روسی سگودنیا، لاوروف گفت: «روسیه روند مذاکرات میان ایران و گروه۱+۵ را سازنده می‌داند.» لاوروف با بیان اینکه روسیه برای پیشبرد مذاکرات هسته‌ای میان ایران و گروه۱+۵ و اخذ نتیجه از آن تلاش می‌کند، ادامه داد: «کشورش به موفقیت و پایان به‌موقع مذاکرات هسته‌ای ایران کمک می‌کند و سعی دارد توافقی که در برنامه هسته‌ای به‌دست می‌آید مبتنی‌بر اصول پیمان ان‌پی‌تی و مقررات آژانس بین‌المللی انرژی اتمی باشد.»

از ژنو به مونترو

سفر محمدجواد ظریف بعد از این دیدارها، ادامه یافت تا به مقصد بعدی «مونترو»، با صدکیلومتر فاصله، برسد. عصر دوشنبه به وقت تهران، پیش از آغاز مذاکره ظریف و کری در مونترو، هر دو وزیر به‌طور جداگانه با تیم مذاکره‌کننده‌شان، مدتی پیاده‌روی کردند تا در جریان آنچه در مذاکرات معاونان و کارشناسان گذشته، قرار بگیرند. ساعتی بعد مذاکره بین همه اعضا آغاز شد. وزرای خارجه ایران و آمریکا در مقابل هم نشستند، همچنین علی‌اکبر صالحی، رییس سازمان انرژی اتمی و ارنست مونیز، وزیر انرژی آمریکا، معاونان دوطرف و حسین فریدون و هلگا اشمید نیز به‌عنوان نماینده فدریکا موگرینی در این نشست حضور داشتند؛ حضور صالحی و مونیز به‌عنوان دوعضو فنی گروه در دور قبلی مذاکرات در هفته گذشته نیز سابقه داشت. آن‌دو پیش از این دیدار، مذاکرات فنی خود را به مدت سه‌ساعت انجام داده بودند. عباس عراقچی در دور قبلی مذاکرات گفته بود ایران در پی نوآوری‌هایی در نحوه و شکل برگزاری مذاکرات است.

همچنین معاونان وزیران خارجه ایران و آمریکا با حضور معاون هماهنگ‌کننده سیاست خارجی اتحادیه اروپا پیش از رسیدن وزرا، گفت‌وگوهای هسته‌ای خود را از سر گرفتند. کارشناسان نیز یک‌دور مذاکره با یکدیگر داشتند. این مذاکرات در هتل «رویال‌پلازا» مونترو سوییس انجام می‌شود.

قرار است روز پنجشنبه نیز مذاکرات جامع ایران و کشورهای۱+۵ در مونترو برگزار شود. گزارش شده است این دور از مذاکرات میان ایران و آمریکا سه‌روزه خواهد بود.

جواد ظریف: تلاشمان را می‌کنیم

در هفته مهمی از تقویم مذاکرات هسته‌ای به سر می‌بریم که به گفته محمدجواد ظریف اگر در مورد تحریم‌ها به توافق برسند، نگارش متن نهایی توافق را انجام می‌دهند.

موضوع تحریم‌ها و بازه زمانی تعلیق و لغو آن، هم‌گام با انجام یک‌سری محدودیت‌ها در برنامه هسته‌ای ایران جزو موارد اختلافی توافق نهایی است که تا پایان ماه مارس فرصت وجود دارد تا بر سر کلیات نحوه رفع این اختلافات به نتیجه نهایی برسند. مذاکرات تا ۱۰ تیرماه ۹۴ تمدید شده است. طرف ایرانی معتقد است اگر اراده سیاسی وجود داشته باشد، طرفین می‌توانند بسیار زود به توافق نهایی برسند. چندی‌پیش سخنگوی دولت گفت مقید هستیم تا ۱۱فروردین به توافق دست پیدا کنیم.

ظریف روز گذشته در گفت‌وگو با تلویزیون رویترز گفت: «تا جایی که بتوانیم در مذاکراتمان با جان کری، وزیر امور خارجه آمریکا برای به‌نتیجه‌رساندن مذاکرات هسته‌ای‌مان تلاش می‌کنیم.»

آمانو در شورای حکام

مذاکرات هسته‌ای در ژنو و مونترو، همزمان شده با نشستی حقوق بشری در ژنو و نشست شورای حکام در شهری که پیش‌تر میزبان این مذاکرات بود؛ وین. یوکیا آمانو، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی روز دوشنبه در اولین نشست شورای حکام در سال ۲۰۱۵ گفت: «آژانس نبود انحراف در فعالیت‌های هسته‌ای اعلام‌شده ایران را که تحت نظارت پادمان‌های آژانس قرار دارد؛ تایید می‌کند. آژانس همچنان به فعالیت‌هایش برای راستی‌آزمایی عدم انحراف در مواد هسته‌ای اعلام‌شده از سوی ایران تحت توافقنامه پادمان‌ها ادامه می‌دهد.»

او با این‌حال تاکید کرد که تحقیقات آژانس درباره برنامه هسته‌ای ایران نمی‌تواند تا ابد ادامه پیدا کند. به گزارش ایسنا به نقل از رویترز، آمانو اضافه کرد: «هر چند آژانس در موقعیتی نیست که به طور کامل درباره عدم وجود مواد و فعالیت‌های هسته‌ای اعلام‌نشده در ایران اطمینان دهد، بنابراین نمی‌تواند نتیجه‌گیری کند که تمام مواد هسته‌ای ایران در فعالیت‌های صلح‌آمیز مورد استفاده قرار می‌گیرد.»

آمانو افزود: «آژانس همچنین آماده است تا روند حل مسایل باقیمانده در چارچوب همکاری‌ها میان ایران و آژانس را تسریع کند.» بااین‌حال او همچنان از دو مورد به‌عنوان مواردی که ایران توضیحات لازم را به آژانس نداده، سخن گفت.

هفته گذشته در دیداری بین آمانو و عباس عراقچی در وین، پیشرفت‌هایی در برخی موارد مورد انتقاد آژانس انجام گرفت.

عکس: AP

ظریف در نشست شورای حقوق بشر در ژنو: باید با ترس از اسلام مقابله کرد

محمدجواد ظریف ظهر دوشنبه در بیست‌وهشتمین نشست شورای حقوق بشر در ژنو در سخنانی تاکید کرد: «داعش نماینده اسلام نیست و ریشه‌های آن باید شناخته شود.»وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با تاکید بر مقابله با اسلام‌هراسی و هر نوع افراط‌گرایی در هر قوم و گرایشی، گفت: «سازمان‌ملل باید فرآیند و زمینه لازم برای رسیدن به این هدف را فراهم کند... ما در مجمع عمومی سازمان‌ملل خواهان گفت‌وگو درخصوص مقابله با هرگونه خشونت و افراط‌گرایی شدیم و این پیشنهاد با تمامی مواردی که شامل آن می‌شد به تصویب رسید. این تئوری پارادایمی را روشن می‌کند که می‌تواند بر اساس آن، رویکردها را تغییر دهد.»ظریف ادامه داد: «استفاده از انسان‌ها به عنوان ابزار برای رسیدن به مقاصد مورد نظر باید کنار گذاشته شود؛ این نه‌تنها اعتقاد ما بلکه یک اصول کلی است که به آن باور داریم و باید در همین چارچوب به سمت تغییر پارادیم برویم، چنانچه این اتفاق بیفتد امنیت منطقه و جهان تامین می‌شود. برای اینکه بتوانیم حقوق‌بشر را با اطمینان تضمین کنیم باید ابتدا برای بحران فلسطین راه‌حلی در نظر گرفته شود. در این زمینه رویکردهای مثبتی وجود دارد که باید آنها تقویت شوند. وی ادامه داد: «حرکت‌های جهانی و درک عمیق درباره حقوق‌بشر باید با استفاده از مطالعات دقیق در حوزه اقتصاد و پیامدهای منفی اقدامات درباره حقوق بشر صورت گیرد. ما می‌توانیم گام‌های رو به رشد در زمینه تقویت حقوق‌بشر برداریم. باید بتوانیم سیاست‌هایی را پیاده کنیم که نه‌تنها احترام و جایگاه ما را تامین کند، بلکه موجبات مشارکت و همکاری ما با یکدیگر را فراهم آورد. شورای حقوق بشر باید معیارهای دوگانه را کنار بگذارد.»بیست‌وهشتمین نشست شورای حقوق بشر از روز گذشته، در مقر سازمان‌ملل‌متحد در شهر ژنو سوئیس آغاز به کار کرده و تا روز هفتم فروردین ادامه خواهد یافت. در جریان این نشست، پیش‌نویس قطعنامه‌ای درباره لزوم همکاری ایران با جامعه بین‌المللی در زمینه حقوق بشر جهت تصویب ارایه خواهد شد. همچنین تمدید دوره ماموریت احمد شهید، گزارشگر ویژه سازمان‌ملل‌متحد درباره حقوق بشر در ایران نیز به پیشنهاد بریتانیا، سوئد و الجزایر به نمایندگی از گروه آفریقا، به رای‌گیری گذاشته می‌شود.

کوتاه دیپلماسی

توضیح ایران درباره اولین پرواز مستقیم به یمن

● **ایسنا:** حسین امیرعبداللهیان، معاون عربی-آفریقایی وزارت خارجه گفت: ما از یمن، در مسیر صلح، ثبات و همکاری همه گروه‌ها حمایت می‌کنیم. روز یکشنبه یک فروند هواپیمای ایرانی با کمک‌های دارویی به جمعیت هلال‌احمر این کشور تحویل داده شد. درعین‌حال هیاتی اقتصادی از بخش خصوصی یمن در تهران به‌سر می‌برد و یک هیات رسمی از صنعا به تهران سفر کرده است. او در پاسخ به سوالی درباره اقدام اخیر عربستان‌سعودی در کاهش ارایه روادید به حجاج ایرانی، گفت: هفته گذشته بر اساس اطلاعات ارایه‌شده از سوی سازمان حج و زیارت مشخص شد که به‌یکباره ارایه روادید به زوار ایرانی عازم مکه به ۵۰درصد کاهش پیدا کرده است... . سفارت عربستان در تهران دلیل این امر را کمبود نیرو و کارکنان در بخش کنسولی برای ارایه روادید اعلام و بیان کرده که تدابیر لازم با ورود کارکنان جدید برای سفارت عربستان در تهران و کنسولگری این کشور در مشهد اندیشیده شده است. همچنین سعید اوحدی، رییس سازمان حج و زیارت گفت: تمام تمهیدات لازم درباره رفع این مشکل از سوی طرف ایرانی انجام شده است و حتی شخص وزیر خارجه کشورمان (ظریف) برای صیانت از حقوق زائران به موضوع وارد شده‌اند.

دعوت دوباره کمیسیون امنیت‌ملی از ظریف

● **شرق:** کمیسیون امنیت ملی مجلس از محمدجواد ظریف، وزیر خارجه دعوت کرده است تا در جلسه روز سه‌شنبه ۱۴ اسفند، به سوال‌های برخی از نمایندگان پاسخ دهد. جواد کریمی‌قدوسی، نماینده مشهد (سه‌مورد)، نادر قاضی‌پور، نماینده ارومیه، جعفر قادری نماینده شیراز، احمدعلی مقیمی، نماینده بهشهر و ۲۱نفر از نمایندگان با سوال مشترک، ظریف را به مجلس فراخوانده‌اند. این درحالی است که ظریف برای شرکت در نشست حقوق‌بشر و همچنین ادامه مذاکرات هسته‌ای در سوئیس به سر می‌برد. پیش از این نیز وزیر خارجه چندین‌بار در کمیسیون امنیت ملی مجلس حضور پیدا کرده بود تا به سوالات نمایندگان منتقد سیاست خارجی دولت پاسخ دهد.

آزادی اطلاعات؛ پادزهر پوپولیسم

ادامه از صفحه۷

با شما موافقم که مساله آب، بحرانی شده است و موافقم که اطلاعات درباره همه‌جوانب این بحران، به درستی به جامعه ارایه نمی‌شود. من همواره طرفدار شفافیت در ارایه اطلاعات بوده‌ام و به‌تازگی بیشتر درباره اهمیت آن آگاه شده‌ام. چندی پیش سخنرانی‌ای در دانشگاه شهید بهشتی برای بررسی موضوعی نظری درباره زمان در تحلیل اجتماعی داشتم. در بین بحث برای نشان‌دادن اهمیت تحلیل تاریخی، موضوع سیاست‌گذاری آب و برخی شواهد درباره بحران فعلی آب را طرح کردم. تصور نمی‌کردم حضار و برخی از آنها که تحصیلات عالی دارند و علی‌القاعده آگاهی آنها درباره بحران آب را مفروض می‌گیریم تا آن اندازه از شدت بحران آب، حیرت‌زده شوند. وقتی وضعیت در دانشگاه چنین است، می‌شود حدس زد که بقیه جامعه در چه وضعیتی است. بنابراین حتما باید راهبرد مشخصی را برای اطلاع‌رسانی درباره واقعیت بحران آب، عوامل پیدایش و تصمیم‌های سختی که باید برای درمان آن در پیش گرفت، تنظیم و اجرایی کرد.

برخی تحلیل ها حاکی از آن است که احتمال بازگشت جریان‌های پوپولیستی به قدرت قابل پیش‌بینی است، آیا شما چنین نشانه‌هایی می‌بینید؟

درهمین‌زمینه به صورت مطول در یکی از مجله‌ها نوشتاری دارم اما به‌طور خلاصه پاسخم این است که پوپولیسم محصول بی‌اعتمادی گسترده به نخبگان، سیاستمداران و نهادهای بوروکراتیک و نمایندگی در نظام‌های سیاسی مدرن است. ابزارهای ارتباطی، بحران‌هایی که دایم تعمیق می‌شوند و جامعه‌ای که مسایل در آن ساده‌سازی شده است ظرفیت خوبی برای بروز پوپولیسم دارد. پوپولیسم متکی به دادن پاسخ‌های ساده و سرراست به پرسش‌های پیچیده و بنیادین است؛ جامعه‌ای که اطلاعات از آن دریغ شود و نخبگانش هم مورداعتماد نباشند، مستعد بروز پوپولیسم است. بالاخص اگر رهبر پوپولیست‌ها قبلا ناشناختگی و دستاوردهایی هم داشته باشد. محمود احمدی‌نژاد بر بستر چنین جامعه‌ای و از ظرفیت ناشناختگی و دستاوردهایش در شهرداری تهران به ریاست‌جمهوری رسید. احتمال بازگشت به قدرت شخص محمود احمدی‌نژاد تحت‌تاثیر عوامل ناشناخته بسیاری است، اما پوپولیسم پدیده‌ای فراتر از شخص اوست و ممکن است در قالب افراد دیگر ظهور کند. مهم این است که جامعه بستر پوپولیستی‌شدن دارد.